

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIV. Concordia ejusdem cum censura propositionis trigesimæ
secundæ. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Rom. 2. Gentes
quæ legem non habent, naturaliter quæ legis sunt faciunt, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

abique auxilio divinæ gratiæ, in eaque christiana veritate, quemadmodum & in alia capite præcedenti stabilita (quæ per præsentem haud mediocriter robotatur, sicut & præsens per præcedentem) christiana fundatur humilitas, quâ profus fugatur gloriæ vanitas. Tum quia per eam totum datur Deo, sine quo nihil habet homo. Tum quia per eandem plena humanæ infirmitatis acquiritur cognitio. Nam uti sapienter observat Richardus de S. Victore tr. de differ. Sacrif. Abrahæ & Mariæ, *cognitio humane infirmitatis, ut plena sit, in quatuor gradibus consistit, duos habens in consideratione mali, duos in consideratione boni. Primò, ut sciamus nos nullum malum nostrâ virtute posse cavere: secundo, ut sciamus à nullo malo, post lapsum posse resurgere. In consideratione boni, ut cognoscamus nos ad nullum bonum de nostrâ industria posse convalescere: 2.º. ut cognoscamus nec in eo quod divinitus accepimus, nostrâ industria posse perseverare.*

180 Ubi quod dicit de consideratione mali, probat testimonio Abrahæ Patriarchæ, dicentis Deo: *Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis; siquidem pulvis ad omnem flatum de suo loco excutitur, & quocumque dejectus, nunquam, nisi alieno impulsu levatur. Ecce habes formam defectus humani, quantum pertinet ad considerationem mali. Subtrahâ namque gratiâ, & protectione divinâ, homo ad inimici suggestionem in quodcumque malum dejectus, &c. Probatur etiam testimonio Psalmistæ Psal. 17. In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Impulsus eversus sum ut caderem, & Dominus suscepit me.*

181 Per eandem christianam veritatem perspicuè demonstratur, ex solis liberi arbitrii viribus, nullam Prædestinationis, vel gratiæ efficacis causam dari, ne quidem per modum removentis prohibens, sive per modum removentis obstaculum gratiæ. Quod tam necessariò dicendum est, ut oppositum pertineat ad errorem Semipelagianorum, prout à nobis ostensum est to. 1. de Deo distinct. xi. q. 2. a. 3. Eiusmodi verò causâ daretur, si liberum arbitrium, solis suis viribus, absque gratia posset ullum opus moraliter omni ex parte bonum benè exercere, vel peccatum ullum vitare, tentationemque ullam ex Dei propter se amore superare. Quia per illas suas vires, per quas bonum benè operaretur, peccatumque vitaret, vel tentationem taliter superaret, præ alio iisdem in circumstantiis constituto, foret causâ gratiæ efficacis, vel prædestinationis, saltem per modum removentis prohibens, sive per modum removentis obstaculum gratiæ efficacis, &c. Eo quòd foret causâ, cur gratia in ipso, præ alio eandem gratiam habente, foret efficax. Siquidem eadem gratia, collata habenti minus obstaculum, sæpè efficax est, quæ inefficax foret, collata eidem vel alteri majus obstaculum habenti. Major enim vis & efficacia requiritur ad perrumpendam majorem, quàm ad perrumpendam minorem contra-

gratiam obdurationem; sive ad perrumpendum majus, quàm ad perrumpendum minus gratiæ obstaculum.

Nec istud solum, sed & alterum inconve- 182 niens ex adversa sententia consecutarium foret, utique quòd gratia non tam ex parte Dei, quàm ex parte hominis efficax foret, sive quòd gratia in uno, præ alio eandem gratiam habente, non foret efficax quatenus exit à Deo, sed quatenus ipsi minus obstaculum ponitur à libero arbitrio: utpote ex quo fieret quòd unus emolliretur, præ alio eandem gratiam habente, ob minorem adversus gratiam obdurationem. Ex quo tandem conficeretur, quòd per solas liberi arbitrii vires daretur causâ primi effectus prædestinationis: Quod loco citato demonstravimus pertinere ad errorem Pelagianorum.

Hæc sunt fundamenta sententiæ, quæ asse- 183 rit, nullam sive gravem sive levem tentationem in hoc statu, absque gratiæ actualis auxilio, vinci posse, sic ut amore Dei peccatum deliberatè vitetur. Quam post Bullam Pii V. Congregatio de Auxiliis amplexa est, ut vidimus, amplexi quoque sunt Cardinalis Bellarminus l. 5. de lib. arb. c. 7. Vasquez 1. 2. disp. 189. Cardinalis Toletus (apud ipsum) qui Pianam Lovanii promulgavit. Turrianus Opusc. de Grat. Contenson. to. 5. dissert. 2. c. 1. specul. 3. confect. Franciscus Macedo in Cortina S. Augustini q. 2. a. 5.

CAPUT XIV.

Concordia ejusdem cum Censura propositionis vigesima secunde. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Rom. 2. *Genes que legem non habent, naturaliter qua legis sunt faciunt*, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.

IN secunda Congregatione coram Clem. VIII. 184 rectè Prædicatorum Generalis ostendit ex censura illa nihil à Molinistis extundi posse pro opinione quæ asserit, dari opera omni ex parte bona, sive debitis omnibus circumstantiis ornata, solis naturæ viribus. Unde oppositum (post Pianam Censuram) Congregatio de Auxiliis censuit, ut visum est cap. XII. certissimaque Augustini & aliorum communiter SS. Patrum doctrina est, quòd non dentur, ut partim constat ex dictis, partim constabit amplius ex dicendis. Ecclesiæ verò injurius est, quisquis communem Augustini aliorumque Patrum doctrinam censurâ illâ contendit esse notatam.

Theologi ergo munus est Ecclesiam ab ista 185 injuria, & simul à sæpè dicta hæreticorum calumnia vindicare. Pro quo observandum quòd propositio illa vigesima secunda, intellecta *de gentibus fidei gratiam non habentibus*, duplicem sensum habere potest. Vel enim ly *naturaliter* illa in propositione contraponitur gratiæ, ut sit idem ac per solas naturæ vires: vel non contraponitur gratiæ, sed legi scripturæ dum-

dumtaxat, ut sensus sit, *Gentes que legem scriptam non habent, naturaliter, id est solius naturæ ductu, absque legis scriptæ magisterio, sed non absque divinis gratiæ auxilio, quæ legis sunt, faciunt.*

186 Posterioriorem sensum Apostoli contextus innuit. Sequitur enim: *Ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex;* eidemque sensui Augustinus insistens, textum illum Apostoli passim exponit de gentibus ad fidem conversis, non omnino tamen reprobando expositionem illius de gentibus adhuc infidelibus, uti videre est in l. de spir. & lit. c. 26. & 27. ubi tamen non dicit, gentes infideles solius naturæ viribus facere opera bona, debitis omnibus circumstantiis ornata, sed bona ex officio dumtaxat; eo quod utique *naturalis Dei imago necdum in eis omnino deleta sit.* Quo sensu dicit, quod *quædam eorum facta secundum iustitiæ regulam merito laudamus.* Unde statim addit, quod, *si discutatur quo fine fiant, vix inveniantur, quæ iustitiæ debitam laudem defensionemque mereantur.* Ubi dicens, quod *vix inveniantur,* nec supponit, nec negat inveniri, sed adhuc sub incerto recludit (ait R. P. Hauteur to. 1. Anatomie operum S. Aug. ad cit. l. de spir. & lit. c. 28.) eo quod utique scopus ipsius non esset id ibi definire, sed alibi definiendum relinquere. At verò constat ex principiis, quæ centies alibi tradit, quod si qua in ipsis inveniantur opera non solum ex officio bona, sed & ad debitum finem ultimum relata, id non fiat sine aliquo saltem crepusculo gratiæ actualis, aliquâque imperfecta saltem fidei inchoatione, conceptioni simili. Qua de re plura cap. seq.

187 Quod autem dixi, verba illa Apostoli, *Gentes que legem non habent,* &c. ab Augustino passim exponi de gentibus ad fidem inchoatè saltem conversis, ostenditur tum ex citato c. 27. l. de spir. & lit. ubi sic: *naturaliter que legis sunt faciunt. . . non quod per naturam negata sit gratia, sed potius per gratiam reparata natura;* quasi dicat, quod per *ly naturaliter* Apostolus non intelligat idem quod per naturam gratiæ destitutam, sed idem quod per naturam gratiæ reparatam, ait S. Thomas ad illum Apostoli locum. Tum ex l. 4. contra Julian. c. 3. ubi sic: *Idè dicuntur sine lege, naturaliter que legis sunt facere, quia ex Gentibus venerunt ad Evangelium, non ex circumcissione, cui lex data est. Et propterea naturaliter, quia, ut crederent, ipsa in eis est correctio per Dei gratiam natura. Nec per eos potes probare quod vis (ò Juliane! ò Molinista, post Julianum!) etiam infideles (omni gratiæ & fide inchoatè destitutos) veras posse habere virtutes; sunt quippe isti fideles.*

188 Cùm igitur expositio ista ex contextu Apostoli colligatur (prout ostendimus,) nec solum tradita sit à S. Augustino & S. Thoma loco citato, sed & à S. Ambrosio & S. Anselmo ad eundem Apostoli locum, necnon à S. Prospero contra Collatorem c. 22. S. Fulgentio l. de Tom. 1.

Incarn. & Grat. c. 25. arguendus est Suarez l. 2. de causa prædest. c. 12. in eo quod supra sanctos illos Doctores (cum suo Molina) sapere volens, expositionem illam arguit tamquam minus consonam textui Apostoli; nec ullatenus audiendi Molinistæ, *ly naturaliter,* in textu Apostoli, explicantes, ut idem sit quod ex propriis naturæ viribus, exclusâ gratiâ; maxime cùm nullus veterum Patrum sic exponat, ut ostendit Vasquez l. 2. disp. 190. c. 15. sed alterutro ex duobus allatis modis, vel sic utique ut idem sit quod per naturam gratiæ reparatam; vel sic ut idem sit quod *per legem naturalem; ostendentem eis quid sit agendum; secundum illud Psalmi:* "Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? signatum est super nos lumen vultus tui Domine, quod est lumen naturalis rationis, in qua est imago Dei; Et tamen non excluditur quin necessaria sit gratia ad movendum affectum (inquit S. Thomas ubi supra) sicut etiam per legem est cognitio peccati, (ut dicitur infra cap. 3.) Et tamen ulterius requiritur gratia ad movendum affectum. Quam etiam expositionem diu ante S. Thomam tradiderunt Cyprianus, Chrysostomus, &c.

Certissimum proinde est, hunc sensum à Pio 189 V. non esse damnatum, nec fuisse quemquam qui eum Pelagio tribuerit, utpote contrarium errori ipsius. Quisquis ergo propositionem vigesimam secundam Pelagii tribuit, priori, non posteriori hoc sensu tribuit. Et reverà priori sensu Pelagii esse, constat ex epistola ipsius ad Demetriadem, cujus mentionem facit Augustinus l. de grat. christ. c. 3. & 22. eundemque Pelagianorum atque Semipelagianorum sensum esse tradunt, S. Augustinus, S. Fulgentius, S. Prosper, &c. Siquidem Augustinus l. 4. contra Julian. c. 3. hisce verbis in ipsum insurgit: *Illi quos commemorare voluisti; de quibus ait Apostolus, Gentes legem non habentes, &c. quid te adjurent, omnino non video; per hoc enim probare conatus es, etiam alienos à fide Christi veram posse habere iustitiam; eo quod isti, teste Apostolo, naturaliter que legis sunt, faciunt. Ubi quidem dogma vestrum, quo estis inimici gratiæ Dei, quæ datur per D. N. J. C. evidentiùs expressisti, introducens hominum genus, quod placere Deo possit, sine fide Christi, lege natura. Fulgentius cum aliis Episcopis pro fide in Sardinia exulibus l. de Incarn. & Grat. c. 25. Apostolus dicit: *Gentes que legem non habent, &c. quem quidem Apostoli locum hi, qui gratiæ contradicunt, gentibus incredulis assignare contendunt; ex hoc videlicet, quod etiam illi, qui fidei gratiam non recipiunt, illa quo ad honestatem morum, & humanæ societatis vinculum pertinent, naturali quâdam lege sic servant, &c.* Prosperi verba videri possunt loco citato contra Collatorem, ubi eundem Semipelagianorum sensum refert; quem profectò Cassiani esse, constat ex Collat. 13. Fausti quoque esse constat ex libro 2. ipsius de lib. arbit.*

Ad discernendum itaque damnatæ propositionis vigesimæ secundæ sensum, prout neces-

saria est applicatio regulæ c. 4. stabilitæ; juxta eamque, vel dicendum, propositionem illam damnatam in sensu in Ecclesia peregrino, quem ab Assertoribus totius damnatæ doctrinæ intantum fuisse, cum non constet ex sola ipsa propositione secundum se, saltem constet ex collatione ipsius cum aliis propositionibus eadem in Bulla damnatis. Factâ quippe collatione, satis constat, per gentes fidei gratiam non habentes, ab ipsis intellectas fuisse gentes non habentes gratiam fidei perfectam per Spiritum sanctum inhabitantem: cum aliam non admitterint, uti sæpius est demonstratum. Vel dicendum, propositionem illam damnatam, tamquam suspectam de sensu alio in Ecclesia peregrino, in quantum Pelagianismi arguere videtur Catholicos Doctores, qui tenent gentes, fidei gratiam non habentes, solis naturæ viribus interdum efficere opera ex officio bona; licet opera debitis omnibus circumstantiis ornata non efficiant absque omni gratia.

CAPUT XV.

Augustiniana doctrina concordia cum damnatione propositionis trigesima quinta. Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vitia.

S. I.

OBSERVATIO PRÆAMBULA.

Distinguntur varii gradus acceptionesque fidei, charitatis, justitiæ, justificationis, vivificationis, &c.

191 **D**E propositione illa Jansenius to. 2. l. 4. de statu naturæ lapsæ c. 27. sic scribit: „Magis arctat propositio vigesima quinta, Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia. Utramque partem enim tam constanter & luculenter, ac tot modis Augustinus tradidit, ut si ulla est doctrina in universis ejus lucubrationibus manifesta, & cavillationibus minùs obnoxia, illa emicet inter omnes. „Eandem Augustino tribuunt Maldonatus in cap. 7. Matth. Vasquez 1. 2. disp. 191. c. 2. & 3. Meratius to. 2. tr. de grat. disp. 15. sect. 8. Et ante ipsos Ruardus a. 11. dicens, probabilius esse, quòd D. Augustinus senserit, omnia Ethnicorum opera esse peccata. Imò Maldonatus loco citato non veretur tanto Doctore affingere propositionem à Tridentino sess. 6. c. 7. damnatam, *Omnia peccatorum opera sunt peccata.* Idque partim quia Augustinus ad omne opus usquequaque bonum requirit charitatem, partim quia l. 4. contra Julian. c. 3. dicit: *Absit ut sit in aliquo vera virtus, nisi fuerit justus.*

192 Sed si varios gradus acceptionesque fidei, charitatis, justitiæ, &c. diligentius observassent, distinxissentque, Augustinum à damnata doctrina facile vindicassent. Quam distinctionem quia propositionum à Pio V. damna-

tarum Assertores rejecerunt, erraverunt. Eo quòd utique proposuit. 63. rejecerint distinctionem duplicis justitiæ; alterius, quæ sit per spiritum charitatis inhabitantem; alterius quæ sit ex inspiratione Spiritus sancti, cor ad penitentiam excutantis, sed nondum cor inhabitantis. Et proposuit. 64. pariter improbarint distinctionem duplicis vivificationis; alterius, quæ... penitentia & nova vitæ propositum & inchoatio, per Dei gratiam inspiratur; alterius, quæ vivificatur, qui verè justificatur, & palmes vitæ in vitæ Christo efficitur. Et quia abyssus abyssum invocatur, negatâ illâ distinctione, nullam aliam charitatem agnoverunt, nisi specialiter & famosè acceptam, pro charitate perfecta, propriaque justorum, quam etiam in Catechumenis & penitentibus reperiri dixerunt ante remissionem peccatorum, ut constat ex ipsorum propositionibus 31. 32. 33. 70. & 71. eo usque errantes, ut propositione quadragesimâ secundâ, in tali charitate, non in gratia infusa, consistere vellent justificationem impii, & propositione quadragesimâ tertiâ contenderent, quòd in hominibus penitentibus, ante Sacramentum absolutiois, & in Catechumenis ante Baptismum, est vera justificatio (per Spiritum sanctum inhabitantem, ut supra) separata tamen à remissione peccatorum.

Ecce quanti momenti, quantæque necessitatis est distinctio variorum graduum, &c. Quam dum iidem Assertores rejecerunt, nêdum erraverunt à veritate, sed & ab Augustini mente; utpote qui multis locis quasdam agnoscit fidei, charitatis, justitiæ, justificationis, vivificationis, imò & filiationis Dei inchoationes; nec perfectam dumtaxat, sed & imperfectam, seu inchoatam fidem, charitatem, justitiæ, &c. fidei, charitatis, justitiæ, &c. nomine non rarè intelligit.

194 Primò namque Augustinus, sub justificationis, vivificationis, &c. nomine, non rarè complectitur totam auxiliorum seriem, quæ ad perfectam justificationem ordinatur, ita ut ipsas etiam preparationes, seu dispositiones, ad justificationem ordinatas, justificationem appellet l. de Grat. & lib. arb. c. 7. l. de prædest. Sanct. c. 7. & l. 2. contra Parmen. c. 8. ut ostendunt Suarez to. 3. de Grat. l. 8. c. 21. n. 26. & 27. Vasquez 1. 2. disp. 217. Smising. tr. 6. q. 7. n. 376. Unde etiam l. 1. ad Simplician. q. 2. tr. 4. in Joan. l. de Baptismo c. 21. l. de fid. & operib. c. 4. & epist. 109. dicit, *justificari hominem, non solâ remissione peccatorum, sed etiam inspiratione fidei & timoris Dei.* Idque conforme est sacris Litteris, in quibus homo justificari dicitur, modò per fidem, modò per timorem, modò per eleëmofynam, &c. Conforme est & Tridentino, in quo cum quæretur sensus Apostoli, dicentis, hominem justificari per fidem, communis Patrum Theologorumque sententia fuit, hominem justificari per fidem, non tamquam per integram causam, sed tamquam per primam preparationem, primamque radicem ad omnes actiones proximè